Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 40. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го ЛЮТОГО 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 40. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 11, 1953. VOL. LXI

ЗМІНА РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ НА ЧІЛЬНОМУ МІСЦІ В КОНГРЕСІ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер і республіканські провідники Конгресу обговорили на спільній конференції законодавчу необхідну програму, складену з одинадцяти пунктів, серед яких на чолове місце поставлено зміни в робітничім законі Тефта-Гартлі. Сен. Тефт після конференції заявив, що „обов'язкова" програма конгресової праці не охоплює всіх проєктів, одначе треба було вибрати наперед найконечніші і поставити їх на першу чергу. Самий Тефт зголосив уже п'ять проєктів для зміни деяких постанов у його законі. Інші законодавчі пункти на програмі такі:

Реорганізація виконної ділянки уряду; виасигнування фондів на давніше схвалені закони; признання права стейту для Гаваїв; обмежений контрол і приділ матеріялів в критичних становищах; власність прибережних нафтових джерел; продовження Акту Взаємної Торгівлі; упрощення митного поступування; розширення старечих пенсій на робітників, досі неохоплених суспільною забезпекою; продовження допомоги для шкіл у критичних околицях; додання двох членів комісії для Дистрикту Колумбія.

Цілком не згадано в програмі зміни іміграційного закону МекКаррана, а справу зміни податкової системи відкладено на відповідний час, хоч деякі конгресмени вимагали зробити цю справу пильною. Іде про те, щоб найти спосіб покрити витрати, коли б так зменшено податки. Досі не придумано жадного приємливого нового податку на місце одного з інших, хоч висувано накладення податку на банки як найбільше популярного.

Доллес склав звіт президентові з европейської подорожі

Вашингтон. — Секретар стейту Джан Фостер Доллес і директор Взаємн. Безпеки Гаролд Стассен, повернувшися з своєї короткотривалої політичної подорожі по західно-европейських країнах у понеділок ранку, негайно відвідали Білий Дім і склали президентові Айзенгаверові тимчасовий звіт з своїх осягів. — Точний основний звіт буде предложений на засіданні Краєвої Ради Безпеки. Доллес зладив комунікат для преси, в якому сказано, що успіхи їх подорожі „заохочуючі", одначе вони передбачують ще багато труднощів в осягненні намічених цілей. Окремо сказав Доллес кореспондентам: „Ви можете пояснювати цю оповістку, що я лагідно оптимістичний в справі положення."

ІНФОРМУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА ПРО ПОЇЗДКУ ДО ЕВРОПИ

Державний секретар Джан Фостер Доллес (зліва) і директор Агенції Взаємної Безпеки Геролд Стассен, негайно після повороту з Европи, відвідали в Білому Домі президента Айзенгавера та поінформували його про вислід своїх розмов в европейських столицях, при чому вони висловили своє вдоволення можливостями прогресу европейського об'єднання для оборони перед комуністичною загрозою, а Доллес заявив, що Німеччина є ключем для успішности тієї оборони.

БРИТАНІЯ „НІЧОГО НЕ ЗНАЄ" ПРО ПЛЯН БЛЬОКАДИ КИТАЮ

Лондон. — Представник британського міністерства закордонних справ вчора заявив, що коли б навіть президент Айзенгавер мав будь-які пляни відносно бльокади комуністичного Китаю, то британський уряд про це „нічого не знає". Все ж таки, якщоб такі пляни були, то Британія, як член Об'єднаних Націй, що має свої війська в Кореї, повинна бути поінформована про це ще заки остаточне рішення в цій справі запало б. Проте, той представник, відповідаючи на запити представників преси, не залишив жадного сумніву, що британський уряд був би проти такої бльокади і подав на це такі причини: 1) Британський уряд вважає, що бльокада китайського побережжя не приспішила б закінчення корейської війни, натомість могла б її продовжити і поширити; 2) Вона могла б призвести до загрозливих інцидентів між аліянтами з одного боку, а китайськими і совєтськими торговельними кораблями і моряками з другого; 3) Бльокада китайського побережжя не мала б більшого впливу на китайський воєнний потенціял, бо під цим оглядом Китай має забезпечене постачання сушею із Совєтського Союзу; 4) Морська бльокада китайського побережжя з боку Об'єднаних Націй чи тільки З'єдинених Держав могла б „відчужити" від Заходу деякі азійські країни і народи, господарство яких у великій мірі залежить від торгівлі з Китаєм. Тимчасом, британська преса, включно з консервативною, продовжує висловлювати свої критичні завваги на поїздку Доллеса по Европі та на його намагання „зробити занадто багато і занадто скоро". Продовжується теж англійська пресова критика рішень президента Айзенгавера щодо Формози, видвигаючи всілякі здогади на те, що може тепер статися у висліді тих рішень. В англійських військових колах підозрівають, що війська Чан Кай-ші можуть вже в найближчому часі почати стратегічне бомбардування китайського суходолу з повітря, зокрема китайської залізниці та комунікаційних получень взагалі. Тимчасом з Гонґ Конґу наспіли повідомлення, що тамошні британські торговельні кола побоюються не так американської бльокади китайського побережжя, як радше бльокади з боку національно-китайської фльоти, яка розпоряджає кількістю приблизно 60 менших воєнних кораблів та яка легко могла б таку бльокаду встановити.

СЕНАТСЬКІ ПРОВІДНИКИ ЗА ОБМЕЖЕННЯ БРИТАНСЬКОЇ ТОРГІВЛІ З КИТАЄМ

Вашингтон. — Серед керівних конґресменів повстав рух спонукати Британію обмежити торгівлю з Комуністичним Китаєм. Одначе думка, щоб Злучені Держави самі переводили блокаду китайського побережжя, не приймається в конґресових колах. — Вони схильні до думки, щоб адміністрація Айзенгавера розгорнула якусь енергійнішу політику на Далекому Сході, одначе таку, щоб не призводити розлам серед аліянтів. Самий сенатор Тефт, що здавна домагається гострішої політики в Азії, заявляє, що з британцями треба переговорювати, щоб їх не відчужувати. Він радить залишити британцям дві третині цієї торгівлі з Китаєм, що вони мають тепер. Він теж сказав, що адміністрація не плянує „фронтової атаки". Британці, що визнають комуністичний режим в Китаю, противні всяким змаганням до блокади Китаю. Сен. Річард Б. Россел, що був головою комісії збройних сил за часів демократичної адміністрації, виступив з думкою, що блокаду повинні зарядити Об'єднані Нації. Голова об'єднаних генеральних штабів, Омар Бредлі, заявив, як кажуть, на таємнім засіданні комісії збройних сил, — що всяке затоплення корабля з воєнними матеріялами для Китаю це буде воєнний акт. Зате затримання і вивантаження корабля з такими матеріялами не буде воєнною дією.

Уряд заперечує чутки про „окупацію Ірану"

Вашингтон. — Особливе порушення і низку вияснень викликала тут думка американського дипломата Дж. Р. Чайлда, що залишив недавно свою працю, як посол в Абесінії і проживає в французькій Рів'єрі. Як донесли повідомлення з Лісбони, Чайлд звернувся листовно до Г. Байрода, асистента державного секретаря по справах Близького Сходу, Південної Азії і Африки з порадою зайняти частину Ірану американськими військовими відділами. „Персія, — за твердженням автора листа, — призначена впасти й анархізується. Гроші, що їх ми приділили Іранові, це викинені гроші". Він запевняє, що або росіяни займуть увесь Іран, або, якщо ЗДА діятиме, то лише північну його частину. Окупація південного Ірану є необхідна, за думкою цього знавця Сході, щоб затримати рафінерії нафти в Абадані під контролею Заходу. На це пресовий урядовець державного департаменту заявив, що погляди висловлені в листі Дж. Чайлда це погляди приватної людини і не є поглядами державного департаменту, який лише може шкодувати, що думки ці розповсюдилися в світ. Чайлд відійшов від державної праці й тепер він лише звичайний приватний громадянин. Асистент справ Близького Сьоду отримав щоправда лист Чайлда, але пресовому урядовцеві не відомо, чи була на цей лист якабудь відповідь. Заперечив чуткам про окупацію також іранський посол Аллах-Яр Селеґ. Він заявив, що поради Чайлда „безглузді" і несприяють приязним відносинам між Іраном й ЗДА. Посол підкреслив, що вислови Чайлда можуть бути використані для антиамериканської пропаґанди тими, хто намагається розколоти дружбу двох народів і що американський уряд, таксамо, як і громадянство не зверне уваги на подібні поради.

ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛЬНОТА ВХОДИТЬ В ДІЮ

Люксембурґ. — Вчора увійшов в дію та почав функціонувати підписаний на підставі Пляну Шумана договір про Европейську Господарську Спільноту, в результаті якого п'ять західно-европейських країн злучили свою вугільну і стальну промисловість і створили для неї один спільний ринок збуту. До цього договору належать: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембурґ. Для управління тією господарською спільнотою створено окрему понад-національну Верховну Владу з осідком в Люксембурґу, в користь якої договірні країни зрезиґнували з деяких прав своєї абсолютної суверенности. Переставка вугільної і стальної промисловости на спільний ринок може забрати ще деякий час і як вона буде завершена, тоді для торгівлі вугіллєм і сталлю не буде між договірними країнами кордонів ані жадних митних чи будь-яких інших кордонних обмежень, бо всі ці країни творитимуть справжню одну велику спільноту в тій ділянці господарства. Цьому договорові приділюється велику вагу, вважаючи його за основу і початок для дальшого не тільки господарського об'єднання, але й політичної федерації тих країн в майбутньому. Дальшим кроком в творенні такої повної европейської спільноти має бути ратифікація договору про европейську оборонну спільноту, у висліді якого має бути створена одна спільна европейська армія, з участю теж німецьких військ та підпорядкована командуванню Північно-Атлантійського Пакту. Вчора почав діяти договір про створення спільного ринку для вугілля, залізної руди та для залізних зломів, а спільний ринок для сталі почне функціонувати 10-го квітня, отже два місяці пізніше, бо потрібно перевести ще деяку підготовку.

Китайські червоні перестерігають Америку перед „новими авантурами"

Токіо. — Контрольована урядом комуно-китайська радіовисильня з Пекіну, передала вчора перестогу Америці перед „новими авантурами" в Азії, які „цілком певно" будуть розбиті „могутніми комуністичними силами" та закінчаться „ганебною поразкою для тих, що ці авантури починають і організують". Перестогу передано рівночасно з посланням комуно-корейського шефа штабу та голови комуністичної делеґації на переговорах в Панмунджом ген. Нам Іля з нагоди 5-тої річниці існування комуно-корейської армії. В цьому посланні теж сказано, що американські „імперіялісти" з президентом Айзенгавером на чолі плянують тепер нові кроки в корейській війні. Тимчасом на корейському фронті сильні морози теж вчора обмежували сухопутню акцію до відносно легких сутичок між патрульними відділами та артилерійської перестрілки. Тільки аліянтська авіяція впродовж дня і ночі бомбардувала ворожі воєнні об'єкти в запіллі.

Докові робітники дістануть $12,000,000 недоплачених заробітків

Ню Йорк. — Негайно після того, як президент скасував контроль цін і робітничих платень, голова міжнародної юнії прибережних робітників зажадав виплати для 40,000 членів цієї юнії підвишки платні по 17 центів на годину, на яку погодилася була юнія й корабельні підприємці, зорганізовані в „Ню Йорк Шіппінґ Ассосійейшен". Платня, що в загальному досягає $12,000,000, має бути виплачена від 1 жовтня 1952 р. З уваги, що голова юнії, Джозеф П. Райен найшовся під обстрілом Стейтової Карної Комісії і самої Американської Федерації Праці за різні зловживання, дехто пояснює собі таке домагання Райена бажанням поправити свої впливи серед юнійних членів. Одначе голова товариства корабельних підприємців, Джан В. Лайон, діставши телеграму від Райена повідомив юнію, що це домагання буде сповнене так швидко, як тільки буде можна.

ЗДА відкидають обвинувачення червоної Польші

Вашингтон. — У середині минулого місяця, червона Польща запротестувала проти „підривної" акції ЗДА. Польські обвинувачення твердять, що ЗДА використовують фонди Взаємної Безпеки, щоб посилити протикомуністичні саботажі. Так, американський літак спустив на територію Польщі 4 листопада двох вишколених диверсантів. Також „Голос Америки" й інші радіовисильні розповсюджують ненависть до Польщі. У офіційній ноті, державний департамент відповів, що жодний військовий літак ЗДА не порушив кордонів Польщі 4 листопада та що ЗДА не замішані в „напасницько-підривній" акції в Польщі. Державний департамент пригадує урядові Польщі, що лише кілька років назад ці дві держави спільно боролись проти могутнього ворога. Після війни, ЗДА як приятель, вислали до Польщі великі запаси харчів, одежі й інших матеріялів на суму 477,927,000 долярів. Ця допомога продовжувались, аж доки Польща не відмовилась приймати участь у спільній програмі европейської відбудови, — пригадує нота польському урядові.

Бідо за дальший зв'язок Сари з Францією

Париж. — На французько-сарській конференції заявив міністер Бідо, що Франція домагається, щоб і далі був тісний господарський зв'язок округи Сари із Францією. Він твердив, що розв'язка сарської проблеми — це відкриття дверей до німецько-французького порозуміння. Коли буде творитися об'єднана Европа, то в ній зможе зайняти рівнорядне місце і округа Сари, але до того часу ця округа повинна бути зв'язана з французькою господаркою. На цій конференції був присутній і французький прем'єр Маєр, та сарський прем'єр Йоганнес Гофман із своїми міністрами. Гофман заявив, що Сара змагає до рівноправности у відношенні до Франції в справах господарки, та до повної політичної автономії. Коли буде творитися европейська федерація, то округа Сари хоче бути повноправним членом цієї федерації.

Ген. Ван Фліт прощається з Кореєю

Сеул, Корея. — Ген. Дж. Ван Фліт, дотеперішний командант Восьмої Армії та аліянтських наземних збройних сил на фронті в Кореї, що відходить тепер на пенсію, попрощався вчора із своїми військами та з Кореєю, — висловлюючи надію, що президентові Айзенгаверові пощастить здобути мир для Кореї та для всього світу. В прощальному посланні, яке буде надруковане та передане кожному воякові, ген. Ван Фліт твердить, що Восьма Армія вже була перемогла комуністів в літі 1951-го року та що комуністи знають те і тому запропонували переговори в справі перемир'я. Проте, „роки минають, а на фронті все ще кожного дня втрачається життя" — докоряє 60-літний командант, на місце якого в Кореї приходить тепер ген. Максвел Д. Тейлор.

Арешт червоного провідника в Бразилії

Бельо Горізонте, Бразилія. — Військова патруля заарештувала тут провідника комуністичного підпілля в Бразилії, відставного полковника Тлімпіо Ферраза Карвальго, що за ним вже давно слідкувано. У момент затримання, полк. Карвальго промовляв на зборах Об'єднання Шахтарів Світового Миру, відомої прокомуністичної організації. Комуністичний провідник ставив опір і був виведений силою, під охороною чотирьох вояків.

Таємна судова розправа над обвинуваченими в розпусті

Ню Йорк. — Приготовлювана кілька місяців карна розправа перед нюйоркським судом за зводження дівчат на розпусту 23-річним Мікі Джелке, який сподіється унаслідувати мільйони з родинного підприємства виробу маргарини, не принесла сподіваної сенсації, бо суддя Франсіс Л. Валенті проголосив, що судове поступування буде таємне. Не тільки звичайна публіка не буде допущена на розправу, але й газетні репортери.

Французи знищили воєнний промисловий осередок Вєтнаму

Сайґон, Вєтнам. — Французькі війська знищили воєнний промисловий осередок в південній частині Вєтнаму. Там вєтнамські комуністичні повстанці розбудували свою воєнну промисловість, що складалася із шістьох фабрик зброї та амуніції і десятьох майстерень. Французи під час шости-тижневої операції зуміли дійти до джунґлів, де ті фабрики працювали, та знищили їх. Досі французи навіть не припускали, щоб комуністичні ворохобники могли мати такі фабрики та майстерні для направи зброї. Знищення цих фабрик та майстерень — це важкий удар для комуністів у південній частині Вєтнаму, бо туди важко доставляти зброю з Китаю, який надсилає її до Північного Вєтнаму.

Вишинський знову іде до Ню Йорку на сесію О.Н.

Москва. — Місцева американська амбасада повідомила, що вона видала візу совєтському міністрові закордонних справ А. Вишинському на виїзд до Ню Йорку на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, згляднo другу частину її минулорічної сесії, перерваної перед Різдвяними святами, яка почнеться в дні 24-го лютого. В поінформованих дипломатичних колах вважають, що виїзд Вишинського на сесію Генеральної Асамблеї означає новий плян Кремлю на цьому міжнародному форумі, що цим разом відноситиметься правдоподібно до нових американських рішень щодо Формози.

ПІДРОБЛЮВАЛИ ДОКУМЕНТИ ДЛЯ ОЧОРНЮВАННЯ ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА

Вашинґтон. — Досі неназвані особи підробили документи і вжицвали підписів загально знаних людей для очорнювання теперішнього віцепрезидента Річарда М. Ніксона в часі, коли він був кандидатом на теперішнє становище. Такими „документами" доказувано під час виборчої кампанії, що існує спеціяльний фонд нафтярів висотою 52,000 дол. для втримання Ніксона. Фальшовані документи передано департаментові справедливости для провірки і для започаткування слідства. Досвідчені політики признають, що це небувале в історії американської вільної виборчої системи, а підкомісія для сенатських правил і адміністрації вже списала 500 сторінок таємних свідчень, — щоб попасти на слід змовників. Справа представляється так незвичайно, що підкомісія хоче довести до слідства судейською слідчою лавою. Сен. Роберт К. Гендріксон з Ню Джерзі заявляє, що це один з найбільше яскравих прикладів намірeного „скритовбивства характеру". Особи, на яких покликується сфальшований лист, заявили під присягою, що вони нічого не знають про якісь гроші, збирані нафтярами для втримання Ніксона. Самий віцепрезидент Ніксон твердить, що листи, висилані під час виборчої кампанії проти нього, це „очорнення від початку до кінця" і він не знає, хто їх висилав. Він буде радий, — коли департамент справедливости цю справу насвітлить.

Каратимуть чужинців, які не виконали обов'язку зголошення

Вашингтон. — Минулого четверга тут відбулися наради представників добровільних допомогових аґенцій з комісарем Іміґраційної і Натуралізаційної Служби, в яких взяв участь представник ЗУАДКомітету д-р В. Ґалан. Комісар Іміґраційної Служби поінформував, що в цьому році багато скитальців не виконали закону про обов'язкове зголошення своїх адрес і тим стягнули на себе передбачену законом кару. Іміґраційна Служба в цьому році приступить вже до виміру цієї кари, включно з можливостю депортації, бо вважає, що два роки часу вистачило на те, щоб кожний міг познайомитись з тим законом. Зголошення треба заповнити на окремому формулярі, які можна було дістати в кожному поштовому уряді, та передати поштовому урядникові. ЗУАДКомітет радить кожному з негромадян, які з будь-яких причин не могли чи забули виготовити таке зголошення, щоб вони зробили це негайно ще тепер, але цим разом виповненої зголошеневої форми (Форма I-53) вже не можна передавати поштовому урядникові, тільки особисто занести її до найближчого бюра Іміґраційної і Натуралізаційної Служби. Зголошеневі форми можна ще дістати в канцелярії ЗУАД-Комітету у Филаделфії, звертаючись туди особисто або листом.

КОРОТКІ ВІСТІ

● **Ген. Волтер Б. Сміт** зложив у Вашинґтоні присягу, як новий державний підсекретар.

● **У столиці Венесуелі**, Каракасі вибрано міністра закордонних справ Венесуелі А. Отанеза президентом Міжамериканської Економічної і Соціяльної Ради.

● **В країні Колумбії** в Південній Америці існує 4 мільйони неграмотних людей. Всього населення в Колумбії — 12 мільйонів.

● **Шкільна влада** у Ню Йорку сповістила, що розбишацтво поширене в місцевих школах — наносить великі втрати. Шкоди за минулий рік, спричинені нищенням шкільного майна обраховані на 200,000 долярів.

● **Реєстрація авт** в місті Ню Йорку зменшилася на 4% в теперішньому адміністраційному році, що почався з початком місяця лютого. Табличок з нумерами видано поточного року — 888,940, а попереднього 937,220. Обов'язкове обезпечення авт спричинило великі витрати втримання авта.

● **Грецький міністр** закордонних справ Стефанопулос заявив після повороту з Беоґраду, що організація балканської антанти стоїть перед своїм успішним закінченням.

● **Група шведських** і фінських парляментаристів звернулася до Комітету Нобелівської мирової нагороди, щоб мирову нагороду в 1953 році признати Міжнародньому Олімпійському Комітетові, який влаштував Олімпіяду в Фінляндії та нею причинився до зближення між народами світу.

● **700 шлюбів одного дня** — відбулося в індійській провінції Біканір, 200 миль від Ню Дельгі. Вік 80% цих молодих подруж вагався від 4-14 років. Вони члени секти Пушкарна Врамін, яка дозволяє заключувати подружжя раз на чотири роки. Інші молодята, що не вспіли одружитися, мусять чекати до 1957 року.

БОМБА ПОРАНИЛА ТРИ ОСОБИ В СОВЄТСЬКІЙ МІСІЇ В ТЕЛЬ АВІВІ

Тель Авів, Ізраїль. — Експльозія бомби поранила три особи в будинку совєтської місії в Тель Авіві, що стоїть при головній вулиці цього міста. В чотирьох сусідніх бльоках вилетіли вікна у всіх будинках, і багато осіб були поранені. Кажуть, що жінка совєтського міністра була важко поранена, а друга поранена особа — це куховарка. Їх відвезли до шпиталю, де зараз вночі зроблено їм операцію. Ізраїльський уряд висловив свій жаль з приводу цього випадку совєтському представникові. В будинку був також і сам міністер Павел Іванович Єршов, але йому нічого не сталося. Перед тижнем бомба знищила совєтську книгарню в Єрусалимі, а після празького процесу кинули були бомбу на чеську місію в Тель Авіві. Поліція твердить, що бомба вибухла на подвір'ї, але журналісти, які були на місці випадку, кажуть, що бомбу кинули з подвір'я через вікно до будинку, де вона понищила частину хатньої обстановки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage-privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАГОСТРЕННЯ

Мабуть нова адміністрація не буде вживати такої дипломатичної мови, яка не відповідала б дійсності, а тільки баламутила американський нарід і світ, як це було досі, наприклад, з „поліційною акцією" в Кореї. Не думає вона також довше панькатись з червоними агресорами, як це виходить з заяви сенатора Роберта А. Тефта на телевізії про те, що Злучені Держави „є в повній війні з червоним Китаєм". Поминаючи передове становище сен. Тефта в Сенаті та його вплив на внутрішню та закордонну політику країни, заява ця важлива ще й тому, що як би критично не ставитись до Тефта, годі йому закидати, що він пре до війни. Його ж уважають ще й сьогодні „стовпом ізоляціоністів"! Коли ж того роду людина говорить про евентуальне бомбардування Манджурії та бльокаду червоного Китаю, не лякаючись, що це може спричинити вибух нової світової війни, то це вказує, що в Вашингтоні заноситься на великі зміни в відношенні до червоних агресій. Замітне в тому й те, що з тою зміною погоджуються також і демократичні провідники, бо вони не ставили спротиву, як їх поінформовано про намір президента Айзенгавера відтягнути Сьому Фльоту ЗДА з протоки Формози. Та чи не найважливіше у заяві Тефта було те місце, де він говорить, що коли б Чан Кай-ші рішився напасти на китайський суходіл, то ЗДА помогли б йому в цьому навіть і своїм військом, якщо б вважали, що це є в їхньому інтересі. Вправді сен. Тефт додав, що „таку політику" ще не вирішено, але вже сама згадка про неї викличе цілком певно багато коментарів в цілому світі. А вже певно будуть добре застановлятись над нею в Москві та Пейпінгу, бо про такі речі не говориться на вітер, зокрема, коли говорить про це така людина як Тефт, що звичайно рахується з словами.

Думаємо, що секретар стейту Доллес мусів про те все поінформувати також і західно-европейські держави, а вже цілком певно уряди тих шістьох країн, що мали б створити спільну оборонну армію. Нова адміністрація, як виглядає, рахується з започаткуванням сильнішого спротиву червоним агресорам, як в Азії, так і в Европі, не зважаючи на критику, що ця „динаміка" може приспішити вибух нової світової війни. Вона вже теж не хоче довше ждати, чи червоний Китай переміниться в Югославію, а Мао в Тіта. Як знаємо, це відігравало велику ролю в розрахунках „політики стримування", якої придержувалася демократична адміністрація.

З Токіо повідомляють, що Сьома Фльота ЗДА готова „до акції" та що може кожної хвилини „розпочати воєнні операції на великі розміри". До того ще додасться, що морські сили ЗДА — найбільші в світі.

Для повноти образу ще згадаємо, що секретар стейту, Джан Фостер Доллес, вважає свою місію до Европи (разом з Гаролдом Стассеном) наскрізь успішною. З цього виходило б, що створена на підставі Пляну Шумана европейська господарська спільнота вдержиться, а справа об'єднаної европейської армії буде полагоджена до кінця квітня. Буде отже єдність в політиці Західної Европи, як і в господарці та обороні. Можливо, що все не піде так гладко, як виходить з оптимістичних заяв Доллеса. Проте в найважливіших проблемах заломання не буде, не зважаючи на гіркі слова критики, якими переповнена британська преса, головно робітнича, по від'їзді Доллеса. Критика зроджена з побоювання, що президент Айзенгавер „спричинив провал" між ЗДА і Британією та що він своїми ризиковними рішеннями приспішує вибух третьої світової війни. Є і „погрози", що ЗДА готові бути осамітнені на випадок „повної війни з Китаєм".

За короткий час свого урядування республіканська адміністрація виявила, що вона має готовий плян акції проти червоних агресорів, від якого ледве чи відступить. Це не змагання до нової світової війни, а тільки рішуча постанова ставити червоній агресії рішучий опір.

Судовий процес проти комуністів

Після довгого процесу проти тринадцятьох визначних комуністів, який саме тепер скінчився в Ню Йорку, обвинувачених засуджено на кару від одного до трьох років в'язниці та невеличкі грошові кари. Коли лава присяжних, в якій засідало 6 чоловіків і шість жінок ствердила безсумнівну вину комуністів, які прямували до насильного державного перевороту, то суддя, що проводив процесом, запропонував підсудним, замість відбувати кару, виїхати до СССР.

Шляхетний рух судді має глибший зміст, ніж це видається. Досить пригадати, що всі комуністи у всьому світі представляють СССР, як безсумнівний рай на землі, де процвітає справедливість і добробут. Зате ЗДА, за запевненням комуністів, — це країна нужди, насилля, несправедливости, і крайнього терору. І ось тепер ця країна несправедливости і терору, замість посадити до в'язниці ворохобників, пропонує їм поїхати до земного раю, де їх повинні б зустрінути з розкритими раменами й серцями, як відважних борців за комунізм.

Чи можливе щось подібне в країні справедливости — СССР? Чи хоч на одному з тисячів процесів, які влаштовував хоч би Вишинський, і які всі закінчувались засудом не на кілька років в'язниці, а на смерть або на досмертну каторгу, було запропоновано засудженим виїхати до „буржуазної" країни, якій вони, за твердженням обвинувачення, служили? Такого предложення не було, не буде і бути не може.

Справа ясна: Кожний з засуджених і незасуджених сірих громадян СССР тільки й мріє, як би вирватись з раю й кожний з проповідників комунізму на Заході тільки й мріє, щоб залишитися під терором буржуазії, а не опинитись в „странє" свободи і справедливости.

Найяскравіший доказ цього — це відповіді підсудних в нюйоркському процесі комуністів. Всі вони відмовились їхати до раю, хоч ніхто з них не виявив справжньої причини своєї відмови. Один з них твердить, що, якщо б він поїхав до Росії, то почував би себе „зрадником американського народу", інший, що він тут народжений і тут залишиться, ще інший, що він „адоптував Америку й має бажання перебувати тут".

Не побажали поїхати до матушки Москви чи сателітних держав зокрема й ті, що були там народжені і яким ці країни не цілком чужі. Земного комуністичного раю і країни свого народження відреклися А. Трахтенберґ, А. Віттелмен, Дж. Міндель та інші.

Комуністична преса в Америці буде, звичайно знову розписуватися про жорстокий присуд та про відважну поведінку засуджених, які вибрали в'язницю, а не виїзд.

Але жодна з цих газет не напише правди, — що відмова виїхати спричинена не відвагою, а боязкістю. Всі ж засуджені — це не прості обдурені комуністами громадяни, що, як вірмени, не так давно масово виїздили з ЗДА „на родіну" й по яких і слід простиг. Це все особи добре ознайомлені з совєтською дійсністю. Вони прекрасно знають, що навіть життя у почестях в СССР було б для них гірше, як у в'язниці в ЗДА. Вони знають, що за ними, як за тими, що перебували на заході, слідкуватимуть тисячі очей, що вони не матимуть права нікуди з Москви виїхати і що рано чи пізно їх поставлять там перед суд комуністичної держави. І вони знають, що той суд не обмежиться трьома роками ув'язнення, а винесе присуд смерти,

Вони досконало знають, що самі ж там будуть просити суддів засудити їх на найвищу кару, як „підлих зрадників". Вони також знають, що покарані будуть не тільки їхні рідні, які б з ними виїхали, але і всі знайомі, які припадково розмовлятимуть з ними під час їхнього короткотривалого побуту на волі в Москві.

А головне — вони знають, що ніякий „суддя" в СССР не запропонує їм виїхати до ЗДА, замість отримати кулю в потилицю за недоконану провину. Совєтський суддя лише може заявити їм, що, в дорозі особливої ласки, ця куля в потилицю заміняється їм на... двадцять років праці в „трудоісправітельних лаґерях" далекої півночі...

Іван Кедрин

З нагоди роковин Берестейського миру

Якось у тридцятих роках Василь Панейко, як тодішній кореспондент „Діла", прислав з Парижа статтю, в якій переконував молодь, щоб виїздити на університетські студії не до Німеччини, а до Франції або Англії. Він доказував, що молодь треба виховувати в атмосфері романської чи англо-саської, а не германської культури, бо будучність України зв'язана з Заходом і тому треба українцям пізнавати і знати цей Захід та знайомити його з Україною. „Діло" видрукувало ту статтю, але пригадую собі добре, що вона викликала дуже суперечні думки і в самих членів редакції і серед читачів.

Ніде правди діти: Найближчими західніми сусідами українців, — поза поляками, — були німці і найкраще українці знали культуру німецьку. Через перебування в австро-угорській монархії галицька інтеліґенція знала німецьку мову, Відень був першою поверх мільйоновою европейською столицею, що її галичани відвідували, а через традиційну (з історичної перспективи фальшиву) політику Української Парляментарної Репрезентації у Відні відкликатись завжди до центральної австрійської влади, як судді й арбітра у наших спорах з поляками, — німці були завжди „ці ліпші". У І-ій світовій війні Австро-Угорщина й Німеччина воювали проти Росії і стали через те наче автоматично союзниками всіх, що мріяли про розбиття Росії. Берестейський мир з 9 лютого 1918-го року оправдав ці надії настільки, що вможливив прогнати большевицьку навалу, відбудувати Українську Народну Республіку та продовжити період української державности (включно з гетьманською Українською Державою) і збройної боротьби за неї.

І хоч досвід з німцями, за тодішнього їх перебування в Україні, був дуже сумний, хоч виявилося, що Берестейський мир був для німців дійсно тільки „Бротфріден'-ом" й Україна уявляла собою для німців виключно лише терен господарської експлуатації з повною байдужістю до її державницьких змагань (митарства з ратифікацією Берестейського миру та заборона переводити військовий набір, скасована аж під час відвідин Павла Скоропадського в Берліні, напередодні і повстання проти гетьмана і революції в Німеччині), проте міжнародна ситуація знову штовхала українців до надій на Німеччину. Демократичний захід виявився безсилий у відношенні до московського большевизму, або помагав білим московським ґенералам боротися за реакційну Росію. Правда, це була Німеччина, що перша підписала в Рапалльо в 1921 році договір з большевиками. Проте згодом світ наче поділився на три табори: совєтський, націоналістично-антисовєтський і невтрально-демократичний. Здавалося, що Совєти можуть розвалитись тільки під ударами держав, що організувались — хоч покищо тільки в ідеологічній площині — на вирзно антикомуністичній плятформі. І тому нічого дивуватися, що однаково галичани в Польщі, як і наддніпрянці в Совєтах зв'язували свої визвольницькі надії з Німеччиною.

Друга світова війна перекинула ці надії комітъ головою. Передусім націонал-соціялістичний антикомунізм ні на одну йоту не обезцінив критеріїв тієї самої німецької державної рації, що їх тримався і Бісмарк, що його, зрештою, ґльорифікував і апотеозував гітлерівський режим. Протибольшевицький ідеалізм німців не перешкодив поперше заключити пакт Ріббентропа-Молотова, який став підставою для 2 світової війни, і подруге — переводити бісмарківський „Дранг нах Остен" з колонізацією східніх просторів на гігантську мірку. Те, що перебування німців в Україні в 1918-му році було ніби тільки епізодом, що „не рахувався" в українських розрахунках на другу світову війну, — набрало правдивого історичного значення у світлі саме поведінки німців в рр. 1941-44. Подібну науку дістали поляки. Поведінка московських большевиків, що спокійно з передмістя Варшави Праги по другому боці Висли приглядалися цілий повний місяць, як німці нищать Варшаву і вирізують її населення, як також пізніша московсько-совєтська окупація Польщі після 2 світової війни пригадала полякам всю політику давньої царської Росії, всі розподіли Польщі і вартість всіх „пактів неаґресії" з будь-якою Росією та вилікувала їх (здається) із руссофільської „Дмовщини". Таксамо політика німців у другій світовій війні і в Галичині (взаємне нацьковування поляків і українців) і в Наддніпрянщині (фізичне винищування населення, обдаровування румунув Поділлям, режим гірше татарського) казали українцям перевести основну перевірку всіх своїх колишніх надій на Німеччину, як ніби природного союзника проти обох історичних противників України.

Два роки тому, з нагоди теж роковин Берестейського миру, автор цих рядків пригадав тодішні історичні події в Україні й доказував, що Берестейський мир не був виявом ґерманофільства, а твердої конечности. Але ж тоді українці таки не усвідомляли собі, так, як тепер, що німці не були, не є і не будуть приятелями України в розумінні піддержування державницьких аспірацій проти сусідів, ласих на українські землі. Кожна імперіялістична сила шукає собі завжди союзника в другому імперіялізмі. Це знав, розумів і реалізував згаданий вже Бісмарк, що для нього союз з Росією був єдиною ґарантією німецької експансії і на захід і на схід. Що дав би Україні, як державі, союз із німцями? Союз України з Німеччиною не тільки мобілізує проти України політично Францію і англо-саський світ, але теж робить залежними взаємини України з усіми її сусідами виключно від ласки німців та вічно грозить — продажжю України за ціну союзу з Московщиною. Німеччина ніколи не позбудеться свого „Дранґ-у нах Остен", який залишився єдиною можливістю експансії, після поставлення барієри на Заході. Знову ж цей німецький натиск на Схід — це не тільки небезпека для Польщі, але і для України, бо наче автоматично тисне на схід і Польщу, вже безпосередньо на українські землі.

Від німців, як народу, можна безумовно багато навчитися: чудового хисту організації, незрівняної дисципліни, порядку, робучости, точности аж до педантерії, змислу чистоти, культу музики й театру. Але дух ґерманізму чужий українству. Василь Панейко мав безумовно рацію доражуючи зглиблювати скарбниці романської і англо-саської культур, які тільки тому нам „чужі", що їх мало знаємо. Показалося, що українське знання німецької мови не прихилило українцям ані німецької культури ані політики. Одна і друга була і є ворожа. Українці мусять ще нині відкривати очі німцям на справедливі українські змагання, таксамо, як французам чи американцям. Шукаючи зрозуміння для української справи треба не оминати й німецького світу, але в'язати будь-які політичні надії з тим світом — зайво.

Збанкротувала колишня віра у „Відень", як символ справедливости для галичан, збанкротувала трагічно-оманна віра отих мільйонів українців в червоноармійських уніформах, що піддавалися в році 1941 німецькій армії над Дніпром. Політика взагалі ніколи не може керуватися симпатіями, тому тепер і в майбутньому українська політика мусить іти зовсім іншими рейками. Шукаючи за союзниками, українська політика мусить мати на увазі теж і те, що Німеччина, яка знову стає потугою, йтиме у відношенні до України старими стежками.

М. В. Дольницький

Гонґ Конґ — вікно у світ

Англійська колонія Гонґ Конґ, що складається із низки островів та невеличкої території на азійському материку, з хвилиною перемоги червоних китайців сталася для них вікном у світ. В Гонґ Конґ збіглися нитки міжнародних взаємин між режимом Мао і західніми потугами, там загніздилися найрізноманітніші штаби шпигунських і підпільних сітей, там втікачі із червоного Китаю шукають пристановища і звідсіль аґенти Чан-Кай-ші переходять на територію опановану червоними. Найважніше значення Гонґ Конґу, одначе, в цьому, що він вивінуваний знаменито на просторі 17 миль в пристаневі уладження та являється єдиним, між Шанґаєм та Індо-Китаєм, глибоким портом, до якого можуть припливати найбільші кораблі. Через Гонґ Конґ, отже, йшла вся торгівля Заходу із червоним Китаєм, через його порт переходили достави не тільки продуктів обміну, але й стратегічні матеріяли та зброя, якої червоний Китай вживав на своє озброєння та на заосмотрювання своїх військ в Кореї.

Англія, що опанувала цю територію в часі між 1841 і 1899 роками, завзято боронить і береже цієї своєї колонії. Зробивши її своєю сильною військовою і морською базою, Англія, після перемоги червоних в Китаю, зразу нав'язала з червоними доволі тісні зв'язки та вступила в торговельні взаємини. Побоюючись за Гонґ Конґ і оправдуючись за свою торгівлю, Англія допомагає по сьогодні зростати червоному Китаєві на силі.

Не диво, що держави вільного світу, зокрема Америка, не дуже прихильно поставилися до цих червоно-китайсько-англійських взаємин. Але ніякі переконування не помагають, бо Англія продовжує свою політику торговельних взаємин з червоним Китаєм. Ця ідилія, проте, може закінчитися кожної хвилини. Новозаініційована політика Америки щодо Азії може привести до бльокади червоного Китаю, а в парі з цим припинити товарообмін через Гонґ Конґ. Така бльокада була б болючим ударом не тільки для Англії, але, перш усього для червоного Китаю.

У вільному світі не раз висловлювали здивування з причин, що ними керується червоний Китай, залишаючи територію Гонґ Конґу чужинцям. Відповідь може бути тільки одна: червоним було на руку мати вікно в світ. Не сила і могутність Англії, але розрахованість Китаю і його власні потреби дають змогу Гонґ Конґові зараховуватися до сьогодні до колоній британської корони.

Створюється питання, чи у випадку атаки червоних, Гонґ Конґ зможе вдержатися? Загальна опінія така, що Гонґ Конґ і його територію червоні можуть забрати без великих зусиль. Населення цієї колонії, в переважаючій більшості китайське. Недавній бунт на її території, що його здушено поліційними частинами вірних Англії китайців, дають передсмак цього, що може статися у випадку загальної революції, чи нападу червоних з материка.

Червоні, як звітують, підготовляються до атаки на Гонґ Конґ. Це може статися тоді, коли Америка проголосить бльокаду Китаю і коли Гонґ Конґ втратить будь-яку вартість з торговельного боку. Та, покищо, червоні сильно уфортифіковують свої прикордонні і прибережні позиції довкруги Гонґ Конґу, будуючи густі дротяні засіки і зміцнюючи військові залоги. Тому наплив втікачів із червоної території зменшився. Також щораз тяжче аґентам Чан-Кай-ші переходити через Гонґ Конґ до Китаю. Торговельні взаємини все ще не перериваються і Англія все ще обстоює міжнародні права червоного Китаю. Але ця ситуація може змінитися кожної хвилини. Англійці це добре розуміють і уфортифіковують Гонґ Конґ та переводять щораз нові маневри, які мають загартувати військо до оборони цієї колонії.

Англійці сидять в Гонґ Конґ неначе на бочці пороху, загрожені наїздом з червоного Китаю і можливостями революти внутрі. Найближче майбутнє покаже, чи їм вдасться його вдержати.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 66 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Д. Галичин

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(15)

Наші наради відкрив і ними проводив інж. Созонтів, виголошуючи при цьому відповідну привітальну промову. Опісля я говорив про УК-Комітет і його працю та про причини і цілі нашої місії до Европи, подаючи при цьому й загальну оцінку сучасного стану української визвольної справи на тлі міжнародної політики. Запити і відповіді, як також безпосередні інформаційні розмови, що вив'язались після того, продовжили наші наради до пізної ночі. Становище українських представників в Парижі цілком покривалося із становищем українців в Мюнхені, якщо мова про проблему української участи в спільному антибольшевицькому фронті. З тою тільки різницею, що паризькі українці підходили до тих справ менш пристрасно та виявляли більше зрозуміння до положення і обставин, серед яких веде свою працю для добра української визвольної справи Український Конґресовий Комітет.

В цих нарадах брали участь через своїх представників такі місцеві українські установи: Президія Українського Центрального Громадського Комітету Франції, Головна Управа Европейської Федерації Українських Комбатантів, Військове Т-во Українська Громадська Опіка, Об'єднання Українських Робітників у Франції, Українська Національна Єдність, Союз Українських Журналістів у Франції, Делеґатура ЗУАД-Комітету у Франції, Союз Українок, Европейська Централя НТШ, Українське Академічне Т-во, Українська Громада, Українська Суспільна Опіка, Спілка Українських Мистців, Головна Управа ЦЕСУСу, Українська Студентська Громада у Франції та Головна Управа КОДУСу, як теж представники обидвох Українських Церков, а місцева українська преса була заступлена в комплеті. З боку нашої делеґації були приявні тільки ми обидва з п. Яремою, бо проф. Добрянський і п. Душник ще не були вернулись з Мадриду.

У вівторок 29-го грудня ми все ще вдвійку з п. Яремою відвідували місцеві українські інституції та взаємно з ними обмінювались думками і поглядами на актуальні теми. Ми відвідали: Митрополита УАПЦ Вспр. Полікарпа, Генеральний Вікаріят Апостольського Візитатора для українців-католиків в Зах. Европі, Головні Управи: Европейської Федерації Українських Комбатантів, Військового Т-ва і Української Громадської Опіки, Український Синдикат Християнських Робітників, Централю Української Національної Єдности та редакції часописів „Українець-Час" і „Українське Слово". Крім того, ми відвідали теж очолювану ґенералом Риджвеєм Головну Квартиру НАТО та відбули розмову з ґен. Гошлайном і Кларком, відвідали теж французьке міністерство закордонних справ та мали розмову з мін. Сером, з директором Офісу для Чужинців амбасадором Лєсуером та іншими.

У Головній Квартирі НАТО й в міністерстві закордонних справ ми інформували згадані особи про ціль нашої місії, а заторкуючи справу психологічної війни, звернули увагу на цю важливу ролю, яку відограє сьогодні боротьба українського народу, що ставить опір Москві на всіх ділянках свого життя.

Щойно вечором того дня приїхали з Мадриду пп. Добрянський і Душник, інформуючи нас про свій дводенний побут в столиці Еспанії, про своє побачення і розмову з еспанським міністром закордонних справ Мартином Артахо і міністром освіти Руїсом Хіменезом, про інтерв'ю з передовим мадридським щоденником „Я" та про виступ п. Душника із зверненням до українського народу через еспанське радіо.

В середу 30-го грудня, перед полуднем, наша делеґація вже в повному складі відбула півтора годину конференцію з представниками французької й української преси, при чому редакцію чільного паризького щоденника „Лє Монд" репрезентував відомий знавець східньо-европейських справ п. Андре П'єр.

В пополудневих годинах того ж дня, отже напередодні Нового Року, ми виїхали літаком до Лондону, висилавши до лондонського представника УНРади п. Опаренка телеграму з проханням, щоб він вже таки того самого дня ввечорі скликав представників місцевого зорганізованого українського громадянства та українських інституцій і приготовив нам зустріч з ними.

Вкоротці ми всі чотири вже були в літаку та летіли до нового місця призначення. Проте, подорож літаком з Парижа до Лондону понад водами Ля Маншу не належала до найприємніших, бо сильні вітри кидали „нашим" літаком, наче хвилі кораблем. Але цим разом ми вже не багато турбувались повітряною і водною стихією між нами, бо наші думки були зайняті оцею складною нашою місією, що вже добігала до кінця.

До Лондону, до замовленого для нас вже наперед п. Опаренком готелю ,ми заїхали коло год. 7-мої ввечорі й вже навіть не мали часу на вечерю, бо на год. 8-му були скликані збори місцевих українських представників. Збори відбулися в приміщеннях готелю, в якому ми зупинилися, і в них взяло участь коло 35 представників, що репрезентували такі місцеві українські установи і політичні угруповання: Представництво ВО УНРади, Союз Українців у Великій Британії, ДОБРУС, Студентське Т-во „Обнова", Т-во Журналістів, СУМ, Об'єднання Українців б. Вояків, Українська Національна Ґвардія, ОУН, ОУНР, УРДП, УНДС, УНДО, УСП, Союз Української Соціялістичної Молоді та Союз Земель Соборної України. Наради відкрив представник ВО УНРади п. Опаренко, який, привітавши нашу делеґацію та представивши нас, передав дальше ведення нарад мені. Я зі свого боку та в імені нашої делеґації привітав місцевих українських представників та поінформував їх коротко про ціль нашої місії й про її дотеперішній перебіг, як теж і про працю УККомітету в користь української визвольної справи на американському терені. На ці самі теми промовляв англійською мовою проф. Добрянський. Наші інформації та завваги доповнив вкінці п. В. Душник.

В дискусії, яка вив'язалася після того та яка затягнулася далеко поза північ, зібрані представники виявили повне зрозуміння для праці і справ, які веде УККомітет, а їх бажанням, подібно, як і бажанням українців в інших европейських країнах, з якими нам доводилось зустрічатись, було зокрема те, щоб в майбутньому вдержувати тісніші зв'язки, включно з особистими, між УККомітетом та українськими національними представництвами в інших країнах.

Збори тривали до години 1-шої попівночі, а „приватна гутірка" між поодинокими місцевими представниками і членами нашої делеґації продовжувалася ще одну годину довше, так, що ми щойно коло год. 2-гої вийшли на вулицю з думкою про вечерю.

Це було, як згадано, о год. 2-гій Нового Року. У нас, в Ню Йорку, в тому часі вулиці були ярко освітлені та сповнені гомоном „народних мас", які зустрічають Новий Рік. В Ню Йорку в тому часі двері ресторанів були широко розкриті для кожного й льокалі були заповнені масами людей, що всіляко виявляли і підтримували свій новорічний „спирит". Але Лондон це не Ню Йорк. Яке ж було наше здивування, як нам прийшлось майже годину блукати опустілими вулицями столиці Гордого Альбіону, заки нам пощастило відшукати невеличкий ресторанчик, де могли випити... кофі. Так то ми зачали Новий Рік та вернулись до готелю на відпочинок, якого ми вже більше ніж потребували.

Перед полуднем чергового, зглядно того самого дня 1-го січня 1953-го року ми намагались сконтактуватись з місцевими і міжнародними літунськими лініями та замовити собі місце в літаку до Німеччини. І знову наше здивування: англійці, виходило б, на Новий Рік не „літають". Був тільки один-одинокий літак, що відлетів до Німеччини о год. 8-мій рано. Більше літунських подорожей на цей день не передбачувалось. Ми рішили виїхати в тому часі, але на другий день, 2-го січня.

(Продовження буде).

Дам'ян Горняткевич

ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРИЧЕВСЬКИЙ

ЙОГО ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ

(1)

Деякі визначні мистецькі появи змушують дослідників поставити їх у ряд основних проблем у царині мистецтвознавства, чи навіть історії культури. До них належать перш усього ці видатні індивідуальності, в яких творчости проявляється повня кристалізації мистецьких надбань цілих віків, або ці вийняткові одиниці, що спричинюють справжній зрив до нових зусиль, відкривають нові можливості мистецького вислову. Обі категорії мистців творять іноді нову епоху в історії мистецтва даного народу, спонукують мистецтвознавців проаналізувати цілий творчий процес своєї нації й зв'язати його з появою цих нових індивідуальностей, що виросли на ґрунті усіх мистецьких надбань.

Вицвітом такого процесу у нас був на переломі XIX і XX вв. Василь Григорович Кричевський та його сучасник Петро Іванович Холодний.

Дуже можливе, що на розбудження їхніх мистецьких зацікавлень, зокрема у Василя Кричевського, мав рішальний вплив проф. Грушевський, спрямовуючи його увагу в бік історичних, а відтак етнографічних дослідів. Довголітня, тісна співпраця Кричевського з Грушевським мусіла виявитися у властивій царині його студій над нашим минулим. Сфера зацікавлень Грушевського як історика була незвичайно широка, ніяка ділянка не була для нього чужа ні далека, всі здобутки нашої духової й матеріяльної культури він охоплював в однаковій мірі та цю любов до минулого передавав своїм сучасникам. Ми мусимо постійно мати на увазі факт, що Михайло Грушевський являється центральною постаттю нашого новітнього національного відродження.

Попри це в українському мистецтві розвинувся вже в другій половині XIX ст. живий народницький рух, що мав ту саму ціль — плекання давніх народних звичаїв і зберігання спадщини цілих поколінь. Вже у Шевченка спалахнула отся любов і туга до минулого в його відомому циклі „Живописна Україна", після нього продовжували працю в тому напрямі Кость Трутовський, Порфір Мартинович, Опанас Сластьон і Сергій Васильківський. Мартинович і Сластьон являлися більше етнографами, ніж чистокровними мистцями, щойно перший Васильківський зумів погодити дуже щасливо етнографізм зі справжнім мистецтвом. Їхні спільні зусилля виповнили неодну прогалину в нашому мистецькому житті, але виринало ще багато пекучих завдань, яких не могли заспокоїти ні Васильківський, ані його попередники.

Цього довершив щойно Василь Кричевський.

Його основна заслуга лежить у витворенні українського стилю в нашому світському будівництві, далі в графіці, а саме в прикрасах книжок і ще дальше у творах народного мистецтва, зокрема в килимарстві й кераміці та врешті у підході до властивих малярських шукань. В його творчості бачимо повну кристалізацію наших мистецьких надбань останньої доби. Його заслуги виростають до ще більших розмірів, коли зважимо, що він був властиво самоуком, це-б то не відбув ніколи систематичних студій в Академії мистецтв.

Василь Кричевський народився 31 грудня 1872 р. в селі Ворожба, лебединського повіту на Харківщині, де його батько Григорій був фельчером. Батько Василя не відзначався нахилом до мистецтва, можливе, що більш вразлива на красу була його мати. Але вже само мальовниче положення його рідних сторін над рікою Пслом розбуджувало творчу фантазію, коли не тільки Василь, але згодом також його молодший брат Федір присвятилися всеціло мистецтву. Учителем Василя у народній школі був відомий письменник Борис Грінченко. Згодом батьки Василя переїхали до Харкова і тут він записався до місцевої технічної школи, де в роках 1886-1888 відбував науку під проводом інженера — архітекта Залозкина, знаменитого педагога. Він звернув увагу на рисунки талановитого юнака, давав йому якнайкращу технічну підготову не лише в школі, але також приватно. Василь Кричевський висловлювався завжди з найбільшою вдячністю про свойого незабутнього вчителя. В юнацькому віці Василь Григорович cстудіював продовж трьох років, як вільний слухач — на харківському університеті, слухаючи викладів Редіна, Багалія і Сумцова.

В творчості Василя Кричевського треба відзначити три основні періоди.

1-ий від рр. 1892-1914, без сумніву найщасливіший в його житті — це проломова доба його блискучих осягів в архітектурі, малярстві й графіці. 2-ий період припадає на воєнні й повоєнні часи, в цій бурхливій добі він малював мало, бо ледве декілька картин річно, зате працював більше в килимарстві. І врешті в останній добі від 1923 р. він присвятився головно акварельній техніці (хоч не занедбувався теж в олійному малярстві), виконав декілька будівель (зокрема пропам'ятний музей Т. Шевченка в Каневі) й врешті перейшов на службу кіновиробництва, оформлюючи такі фільми большевицької продукції, як „Тарас Шевченко" (у першому виданні), „Тарас Трясило", „Межигір'я" й „Сорочинський ярмарок".

Після закінчення шкільної технічної освіти Василь Кричевський працював повних 10 років (1893-1903) у всіляких архітектів, між іншими у відомого академіка архітектури Бекетова, а врешті перейшов до служби при будові залізниць. Його тогочасні праці відзначалися легкістю виконання і оригінальним задумом, тому фахівці оцінювали їх завжди дуже високо. Неразприманювали його до себе різними корисними пропозиціями, нераз теж відкрилася перед ним можливість виїзду у дальший світ, як прим іром, відрядження в Крим. Один із конкурентів Залозкина, Альфред Шпіґель заанґажував Василя Григоровича до своєї фірми до Основи під Харковом, де він пробув цілий рік. Шпіґель походив із багатої купецької родини (його батько був власником великої торгівлі часм), архітектуру студіював в Петербурзі, одним з його товаришів був Генрих Семирадський. Атмосфера його дому була безжурна, дуже культурна, але неділова. Ще батько Шпіґеля купив був в Основі гарний будинок з XVIII в., син влаштував цю будівлю з мистецьким смаком, а його дружина, англійка, прикрасила репродукціями творів англійських малярів. Шпіґель завзятий мисливий — часто виїздив на лови, залюбки фотографував, грав в білярд, натомість своїм технічним бюром цікавився мало. Кричевський використав свій побут в його домі на свій лад: перш усього студіював зразки англійського малярства, вчився на них, а за цілий довгий рік виконав лише один архітектурний проєкт, більше не вимагав від нього його шеф. Не треба додавати, що Шпіґель не вніс в його фахову освіту нічого нового крім розваги. Самозрозуміло, що інші працедавці Кричевського не були такі мало вибагливі.

А попри свої вужчі професійні роботи Василь Григорович багато малював. Красу українських земель оспівували наші і чужі поети, та далі свої і чужі мистці, побуваючи довгими роками в Україні, вони малювали благословенну нашу Батьківщину, осяяну сонцем, розмріяну у місячному світлі, заквітчану пишнотою буйної природи. Кричевський намагався збагнути чар українського краєвиду, цілими роками він малював всілякі студії, починаючи від затишних хат, а кінчаючи на широких панорамах степів, сіл і міст. Також і його кольористична гама ставала чимраз ширша, від стонованих, настроєвих картин, етюдів, він переходив часто у повню контрастів, але над усім його зусиллям панувала холодна розвага зрілого, дуже культурного мистця.

(Продовження буде)

ХРОНІКА ТРЕНТОНУ

Трентон — це столиця стейту Ню Джерзі. Саме місто розположене над річкою Делевар, що відграничує стейти Пенсилвенію і Ню Джерзі, на 55 миль віддалене від Ню Йорку та 35 миль від Филаделфії. Здавен давна був Трентон прибіжищем для українських іміґрантів, що тут поселилися чималою групою. Саме місто гарно положене, з безліччю великих та менших фабрик і промислових підприємств, з історичними пам'ятками з часів американської визвольної боротьби, так і притягало увагу наших давніх та нещодавніх поселенців. „Старих іміґрантів", тобто давніших наших поселенців, місто нараховує насьогодня біля 3,000 душ, що згуртовані побіля Греко-Католицької Церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви (Сант Мері Черч), одної з найгарніших греко-католицьких церков з ЗДА, яку посвячував ще Великий Митрополит Кир Андрей Шептицький, та довкруги Української Православної Церкви, настоятелем якої є зараз меткий та проворний о. І. Запаранюк. „Нові іміґранти", тобто нещодавні „біженці", за чотири роки вспіли закупити терен для побудови власної греко-католицької церкви при Дойц евеню та мають покищо невеличку церковцю — каплицю Св. Йосафата, якої отцями є брати о. Теодозій (парох) та о. Осип (сотрудник) Атаманюки, також нещодавні скитальці. Православні українці згуртовані побіля спільної зі „старими іміґрантами" Української Православної Церкви. Нещодавно прибулих начисляється біля 350 душ, в більшості членів Українсько-Католицької Громади. Між ними є багато кваліфікованих осіб з високою та середньою освітою, які працюють у своїх званнях (лікарі, інженери), або, набувши нові звання (креслярі, медичний персонал), чи просто як звичайні робітники є зайняті у безконечній кількости фабрик та підприємств міста Трентону і околиці. Розбудова одної із найбільших в ЗДА сталеварень в Морісвілл (побіля Трентону) стягає до цього міста щораз то нових поселенців.

До приходу „нових іміґрантів" в Трентоні існували українські товариства, організації та братства. Не обійшлось також без наївних, збаламучених читачів большевицьких „Щоденних Вістей", що мали власний „Український Дім", в якому ще до недавна побіля портретів великих українців як Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки — пишалися на стінах „пічери" вождів „квітучої України" як складової частини СССР.

З приходом нових поселенців, „політичних еміґрантів", які залюбки для відрізнення від старших мешканців міста називають себе „европейські скитальці" — в Трентоні закипіло громадським та політичним життям.

До старих, вже існуючих українських організацій, установ та клюбів, прибули нові, установи, з новими програмами та новими методами праці. Здавалося б, що так і повинно бути. Та, на жаль, практика показала, що наявність великої кількости (зараз за скромним обчисленням в Трентоні існує поверх 20 різного типу та ресортименту організацій, установ, товариств) установ, розпорошило наявні сили і довело до зрештою нотορійного чи не в цілих ЗДА „двоподілу". Довкруги Філії УКК згуртувалися тільки п'ять установ, а решта установ станули осторонь діяльности Філії УКК та почали вести доволі непримириму кампанію проти Філії УКК та згуртованих побіля неї установ. Доходило до того, що роковинні Свята, як ось Свято Соборности, 1-шого Листопада, Свято Тараса Шевченка, Свято в честь Симона Петлюри та Євгена Коновальця — обі сторони святкували, якщо не окремо, то після довгих перипетій та зайвих дискусій разом, але з абсолютною більшістю та своєрідним п'ятном більшости установ, які брали участь в даному святкуванні. Але здоровий розум керівників цих установ вже від деякого часу змірює до поладнання цього нездорового об'яву та 1953 рік приніс в цьому напрямі вже до деякої міри відпруження. Назначені на половину місяця лютого Загальні Збори Філії УКК повинні принести на цьому відтинку внутрішньої боротьби поміж трентонськими установами замирення. Це теж і позначилося в цьогорічному Святкуванні Свята Соборности та інших спільних імпрез. Дай Боже, щоб вже в короткому часі затерлися всі різниці та всі ворогування штучно підсилювані ззовні і Трентон, як столиця Ню Джерзі, дав гарний приклад іншим осередкам, де за „традицією" такий двоподіл та розпорошеність сил ще й далі існують.

Свято Соборности — відбулося цього року спільними силами усіх українських установ міста Трентону, дарма що виконавцями програми Свята були в більшості установи та їхні члени згуртовані довкруги Філії УКК.

Воно відбулося в неділю, дня 25 січня в Українській Православній Галі. На Святі промовляв спеціяльно запрошений відпоручник Централі УКК ред. Василь Мудрий, який став теж медіятором поміж розсвареними поодинокими особами — членами різних установ. На програму Свята зложилися: Вступне слово — відкриття Свята проф. Івана Сенька. Поодинокі виступи хору греко-католицької парафії під дир. Івана Бігуна, деклямації п. Марії Лампіки та п. Петра Плиса, скрипкове сольо п. Дарії Кузик при супроводі на фортепіяні п. Іванки Запаранюк, баритонове сольо п. Івана Самокішина. Поодинокі точки програми заповідав проф. Василь Вергун. На початку хор і публіка відспівали Франковий гимн „Не пора", а на закінчення національний гимн „Ще не вмерла Україна". Публіки було понад 500 осіб. Під час Свята переведено збірку грошей на Визвольний Фонд, що дала у висліді 104.50 дол.

Після Свята відбулися **Інформаційні Сходини**, якими провадив ред. Василь Мудрий. Він же подав вичерпні інформації про діяльність УКК, довкруги яких велася цікава та ділова дискусія в якій забирали голос: голова Філії УКК в Трентоні п. Іван Бойцун, п. Анна Бойцун, о. І. Запаранюк, інж. Дмитро Кузик, проф. Іван Сенько, проф. Василь Вергун, д-р П. Сендзік та інші приявні. На цих сходинах обговорено та намічено плян дальшої спільної діяльности усіх установ, що має виявитися вже в черговому спільному святкуванні роковин в честь Тараса Шевченка.

Також в чималій мірі причинилися до консолідації розпорошених сил міста Трентону влаштовані спільними силами „Об'єднаного Комітету Українських Жіночих Організацій" —

„Консолідаційні Вечерниці", які відбулися в словацькому „Соколі" в суботу, дня 24 січня ц. р. На Вечерницях грала оркестра п. Івана Бігуна, а танцювали з неменшим вдоволенням: автократи з демократами, соціялісти з націоналістами. Консолідаційне замирення позначилося також вибором трьох „королев балю", якими стали по черзі: п. Дарія Кузик — дружина „непримирного демократа", відомого зі своїх демократичних поглядів і переконань ще зі „Старого Краю" — бизнесмена, інженера-будівельника Дмитра Кузика, п. Марія Городиська — дружина „непримирного ворога" бандерівців — „мельниківського лідера" д-ра Зенона Городиського та п. Нуся Васильків — пластунка та сумівка. Жінки, що влаштовували ці вечорниці, могли радуватися великому моральному та касовому успіхові (дохід призначений для залишенців в Европі), а чоловіки докінчуватимуть свої дискусії на „політичні теми", які зачали при буфеті, на найближчих Загальних Зборах Філії УКК.

Живець Черче — розвиває свою діяльність вже в найблищому весняному та літньому сезоні. Як відомо, ця корпорація, яка на Загальних Зборах, що відбулися 3 січня в Трентоні, перетворилася з приватної спілки трьох дотеперішніх властителів пп. Дмитра Кузика, Степана Бованка та Володимира Мриглоцького в уділову корпорацію — акційну спілку, має побіля Трентону 110 акрів чудових теренів, на яких не бракує і ставка і річки, і ліса та цілющої, справжньої боровини для лікування ревматизму, подагри, ішіясу та інших непотрібних людині хворіб. Як довідуємося в Дирекції Спілки, купівля уділів „шерів" добігає вже до кінця. З весною в Черчі розпочнеться будівельний сезон, а там справжній літнисковий сезон впродовж цілого літа і осені. На Загальних Зборах обрано Дирекцію Спілки до якої ввійшли такі уділовці: інж. Дмитро Кузик, інж. Степан Бованко, інж. Володимир Мриглоцький, мгр. Іван Костюк та п. Петро Гуменюк. Управа Черча складається з таких уділовців: Степан Бованко, Володимир Мриглоцький, Володимир Гуляй, Дарія Кузик і Сильвестер Петруняк. **(Юко)**

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Гартфорд, Конн.

Академія в річницю проголошення Самостійности і Соборности

Відділ УКК, при співучасти інших організацій, влаштував дня 25 січня 1953 р. велику академію в річницю проголошення самостійности і соборности Української Держави.

Академія відбулася в просторій залі „Баклей Гайскул Авдіторюм".

Велика заля, яка має около 900 місць, була заповнена по береги, включно з бальконом. До того в великій мірі причинилася вістка про це, що сам губернатор нашого стейту І. Ладж, проголосив день 25 січня „Українським Днем". Також оголошення в пресі, радіо і церкві мало чималий вплив на це, що навіть багато позамісцевих людей прибуло на таке важливе свято.

Академія почалася відспіванням Американського Гимну.

Відкрив академію — відчитавши проклямацію губернатора — п. І. Селеман. Вступну промову в англійській мові виголосив адв. С. Ярема з Ню Йорку, закінчуючи її актуальними для української еміґрації словами: „Насамперед своя держава і уряд, а тоді політика і партії".

Добре опрацьований реферат в українській мові виголосив ред. Б. Кравців з Филаделфії, підкреслюючи, що боротьба за суть Четвертого Універсалу не переривалася від хвилини його проголошення аж до сьогодні.

„Селянські повстання на Придніпрянщині по закінченні визвольних змагань, акції УВО-ОУН в Галичині, героїчна боротьба Української Повстанської Армії — це тільки окремі етапи в безперервнім змагу українського народу за свою волю", — сказав п. Кравців.

На академії виступив з привітом представник Вірменської Революційної Федерації п. Мартин Суваямі.

Писемний привіт прислав Литовський Горожанський Клюб в Гартфорді.

В мистецькій частині академії добре пописався гартфордський хор під керівництвом п. Т. Сторожука, скріплений кількома добрими співаками з Колчестер, Конн., відспівавши: „Думу про Почаївську Божу Матір", „Владико Неба і Землі", „Прометея" і „За Україну". Солісти: п-нна О. Гафткович, п. Марак і п. Валацький.

Скрипкове сольо відіграв п. І. Кацинець. Хорові і скрипкові акомпаніював на фортепіяні п. Ю. Цибрівський, який також відіграв увертюру з „Тараса Бульби". Українські народні танки виконали — Маруся, Ярослав і Володимир Сторожук. На жаль, танки вийшли не ефектовно, а це з тої причини, що під акомпаніямент патефону і до того ще й такого що хрипить, мабуть сам Авраменко не мав би успіху. В цьому очевидно нічого не винні ініціятори академії, ані самі танцюристи, в яких до речі помітна була добра ритміка — знак, що вийшли з солідної школи народніх танків.

Завинила тут наша місцева оркестра, а зглядно її керівник, який в останній хвилині відмовився грати при виконуванні танків і тим попсував ефект частини академії.

Найкращою атракцією академії був живий образ — укладу п. Г. Сторожука.

На підвищенню — п-нна Г. Саворська символізувала Україну; по боках в відповідних позах два козаки і два стрільці — символ вікової боротьби ураїнського народу проти загарбників. Здавалося, що це не живі люди, а лиш постаті давніх запорожців і Січових Стрільців, які прибули з „того світу", щоб своєю присутністю звеличати річницю народження волі і свободи.

Академію закінчив хор, відспівавши — разом з публікою Національний Гимн.

Технічне оформлення сцени — п. Р. Кузьми. Функцію впорядчиків на залі й при дверях повнили сумівці і сумівки в одностроях.

За малими недоліками — академія в Гартфорді випала успішно.

Яр. Тро-цький

В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що там в найближчу п'ятницю, дня 13-го лютого, проф. Володимир Січинський виголосить доповідь на тему: „Проблема Роксолян". Початок доповіді о год. 7:30 ввечорі.

ДЕЩО ПРО ОДНУ ПРОСФОРУ

Мангатан Пляза, чи Волдорф Асторія?

— Триста гостей втекло мені з-перед носа! — бідькався після Просфори касієр Хору „Думка", п. інж. Гузар. — Не було куди їх подіти. 90 столів плюс ще кілька доставлених були обсаджені до останнього місця. А триста осіб, це, розумієте, триста тікетів!..

Довелося потішити пана інженера, що тих 300 непроданих тікетів це, з одного боку, матеріяльна втрата товариства, але з другого — його моральний успіх. Бо коли вже два тижні перед Просфорою важко було дістати т. зв. „запрошення", мало того, коли ці запрошення стали навіть предметом торгівлі на „блекмаркеті" — то це, мабуть — свідчить найбільше переконливо про популярність імпрез Хору „Думка" та про симпатії Громадянства до товариства в цілому.

Щорічні Просфори „Думки" та її корабельні прогулянки втішаються вийнятковим успіхом не тільки серед нас, „метрополітанців", але й по сусідних стейтах. Беруть в них участь і молодь, і старші і „наші найменші", „стара" й „нова" еміграція люди різних професій партій та віровизнань і, на диво, всі тут гарно почуваються, всі знаходять культурну й милу розвагу. Два рази в році, зимою і влітку, є вони ревією-переглядом культурно-товариського життя нашої громади. При цьому сповняють ще одну важливу функцію, — і за це належиться особливе признання Управі Хору „Думка": плекають та зберігають кращі зразки наших релігійно-побутових обрядів, традицій і хорового мистецтва.

У зв'язку зі зростаючою з року на рік популярністю Просфори (цього року взяло в ній участь до 1000 осіб) в колах симпатиків Хору чути голоси, що хто, як хто, — але „Думка" повинна вже — „перемуфуватися" зі своїми імпрезами з „давнтавну" до „панського" Ню Йорку. Ставиться за приклад наших сусідів-поляків, зокрема „Косьцюшковську Фундацію" та Польський Еміграційний Комітет, які щороку дають свої репрезентативні балі в таких готелях, як Статлер, чи Волдорф-Асторія. „Думка" сама свідома того, що їй затісно на долині міста і що жадна з давнтавнських галь вже не задоволяє смаку та вимог нашої публіки, але, з другого боку, Управа має деякий сумнів(чи наш широкий загал уже належно „психічно" приготований до того, щоб вийти з рідного ґетта. Ясно, що Просфора в одному з першорядних готелів мала б більший блеск, розмах і репрезентативний характер, але тут висить, як обух над головою, матеріяльний риск, бо кошти такої „парадної" імпрези зросли б у подвійній, а то й потрійній пропорції. А хто їх покриє, коли публіка не допише?

Мангатан Плаза, в якій „Думка" почувається, як у себе, вдома, хоч і затісна, але має і свої плюси: положена в самому серці нашої кольонії, порівняльно недорога, має вигідний на таку імпрезу, як Просфора, розподіл заль, очевидно, за вийнятком гардероб, де треба зводити справжні гомеричні бої, заки чоловік позбудеться свого прикриття, або дістане його назад.

В кожному разі, в Управі Хору „Думка" запевнили нас, що вони „інтензивно" думають над цими всіми справами. Га, побачимо, може щось видумають до наступного року. Зрештою — може до того часу повстане наш . Народний Дім?..

Дві бомби: „Христини" і Вертеп.

Кожна з дотеперішніх Просфор „Думки" дала певний вклад у наш мистецький дорібок. Цього року „Думка" обдарувала нас двома приємними несподіванками, двома — як хтось сказав, „бомбами" на нашому, доволі затишному культурному фронті. Перша з них це „хрещення" „Молодої Думки", друга — виставлення різдв'яного Вертепу-містерії пера Миколи Понеділка в постанові Театральної Групи, при режисерській співпраці пані Олімпії Добровольської і Йосипа Гірняка.

Всі однозгідно стверджують, що ці „христини", цей перший виступ малих наших хористів перед широкою публікою — був найбільш зворушливим моментом Свята. Уявіть собі, що на сцені стоїть п'ять десятків „думкарів" з головою, д-ром Б. Карпевичем і дириґентом, п. О. Микитюком у проводі, всі в елеґантних, чорних „смокінґах" і всі „хлопці, як соколи!" А тут входить на залю, парами, — здисципліновано, три десятки хлопчиків у віці 7-11 років, всі по-дитячому серйозні, всі однаково одягнені в білі блюзочки з великими чорними кокардами. Вмашеровують на сцену, як „військо", і займають місця в двох рядах, перед „старою" „Думкою"... В тому моменті закрутилися в очах сльози радости не тільки всім матерям цих бравих жовтодзюбів, але напевно і всім, приявним на залі, їхнім „хресним батькам"! Це ж нивов би відбулася символічна „зміна варти", передача прапору рідної пісні, цього чарівного — „свшану-зілля" з рук одного покоління, що винесло її з Рідної Землі, в руки другого, наймолодшого, яке, хоч на ній народилося, але вже її не пам'ятає...

Про ці речі дуже тепло згадав у своєму привітальному слові голова „Думки", д-р Карпевич, не забуваючи, розуміється, як запобігливий господар запросити приявних і на чергову імпрезу Т-ва, також уже традиційну корабельну прогульку, що відбудеться цього літа, 3-го серпня. Треба тільки заздалегідь молити небесні сили, щоб хоч цього року поблагословили нас погодою.

Тоді, коли всі приявні на Просфорі стали автоматично хресними батьками „Молодої Думки", нам приємно відмітити, що духовим її батьком є невтомний Льоньо Крушельницький, душа і головний мотор „Думки" взагалі, людина вийняткової „відданости мистецтву української пісні", — як це слушно відзначила „Свобода" з дня 6-го лютого. Віримо, що при гармонійній співпраці з дириґентом хору п. Р. Степаняком, наш Льоньо діб'ється того, що його „дитина" буде незабаром таксамо чарувати й підбивати наші серця, як підбила вже собі їх „стара" „Думка".

Містерія, чи скеч?..

„Вертеп" Миколи Понеділка, поминаючи деякі авторські недотягнення та акторські „перетягнення" мав у глядача повний успіх і викликав на залі сальви щирого сміху. Про живу його актуальність найкраще свідчить факти, що автор придбав собі „ворогів" не так з-поміж тих осіб, яких він узяв на своє гостре перо, як з-поміж цих, про яких забув, чи не хотів згадувати у свойому „Вертепі". Розуміється, деякі загострі колючки можна було притупити, притуплені-загострити, деякі фіґурки заступити іншими, цю, чи іншу сцену переставити так, чи інакше, але все те питання другорядного порядку і входять в обсяг роботи театральної кухні, яка препарує такі „страви" не за авторськими, а за режисерським смаком та уподобанням.

Не можемо погодитися з редакційною заміткою в 32. ч. „Свободи", що зводить п'єсу М. Понеділка до скромної назви „скеч". ,Вертеп" — хоч і не побудований за клясичною схемою вертепної драми, проте зберігає основний принціп вертепного „дійства", — дарма, що він сильно змодернізований, що чорти й янголи вживають телефонів, а один із вбогих пастирів несе Христові в подарунку „Енциклопедію Украінознавства". Автор і режисер поставили головний акцент на інтермедійні, точніше сатирично-ґротескові елементи дійства, а відсунули на дальший плян релігійно-обрядові. Все ж таки характер і настрій „різдвяної містерії" був повністю збережений, а до його збереження і підкреслення немалою мірою причинився хор, що виступав за сценою та перед сценою і служив прегарною — настроєвою ілюстрацією дійства, що проходило на сцені. Цілість доповняли сценічне оформлення Володимира Лесняка і світляні ефекти, — від яких є майстром Володимир Змій.

Була на Просфорі ще одна зворушлива хвилина, коли по відігранні „Вертепу", під рясні оплески залі, на сцену вийшли пані Олімпія Добровольська і Йосип Гірняк. І ця подія мала свою символіку: вона означала поворот на нюйоркську сцену двох її заслужених театральних ветеранів, після недовгої, на щастя перерви, зв'язаної з прикрою для всіх нас ліквідацією Театру-Студії. Їхній поворот ми вітаємо від щирого серця! Після невіджалованої смерти сл. п. Володимира Блавацького на плечі тієї пари мистців впала велика честь і важкий тягар — бути першими прапороносцями світлого стягу нашого театрального мистецтва на еміґрації. Тепер за нами обов'язок — підтримати їх, щоб вони не заломилися під цим тягарем.

Ікер.

● РОЗШУКИ ●

ЯРОСЛАВ КУРИЛЮК і ЗЯТЬ зі Снятинщини відгукніться на адресу:
BORDUN,
330 Tarneaud St., Sudbury, Ont., Canada.

ГЛАДКОГО ІВАНА Дмитровича з дружиною Євдокією, сином Олександром, донькою Вірою шукають родичі з села Перещепино на Дніпропетровщині. Також Євгенію Олександрівну Коваленко з Маріуполя. Просимо всіх хто знає про них написати на адресу:
M. PRYCHOZENKO
4526 N. 12th Street
Philadelphia 20, Pa.

Пошукую Паню Лізу Солошенко, родом з Чернівець й її сина Ігоря, які еміґрували з Києва в 1922 р. до ЗДА. Хто знав би місце їх перебування, прошу ласкаво писати на адресу: Mrs. Halyna Yaskewycz 50 West St., Petersham, Australia, N .S. W.

ЄВГЕН ХОМИЧ, 918 Moore St., Preston, Ontario, Canada пошукує **МАРУСЮ МУРАВСЬКУ** з Носова, повіт Підгайці, яка має бути десь коло Bridgeport, Conn.

Ввічливо повідомляю всю Рідню ВП. Панства
ГРИНЕВИЧІВ
що портрет письменниці, бл. пам'яті Пані
КАТРІ ГРИНЕВИЧЕВОЇ
мальований мною останнього року її життя в Берхтесґаден, закупив ВП. Пан Д-р Голіян ветеринар в околицях Ст. Пол, Міннесота.
М. АНАСТАЗІЄВСЬКИЙ
арт. мал.
569 So. Smith Avenue,
St. Paul, Minn.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Укр. Народного Дому, від. 316 відбудуться в четвер, 12. лютого о год. 8. веч. в тов. домі при 831 Joseph Ave. Проситься всіх членів прийти на збори. Пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свою залеглість бо впротивнім разі будуть суспендовані та вратять допомогу для хворих. — Н. Магомет, предс.; В. Турянський, рек. секр.; В. Гавриляк, фін. секр. В. Гнатків, кас.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від.371 відбудуться в п'ятницю, 13. лютого, в год. 8. ввечорі, в Січовій залі, 506 — 18th Avenue. Проситься всіх довгуючих членів вирівнати свої залеглі вкладки. — Ю. Баранюк, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 15. лютого, в парафіяльній салі, 74 Геррис Еве., в годині 1:00 по полудні точно. Просимо всіх членів прибути, бо маємо важні справи до обговорення і до полагодження. Пригадуємо членам, щоб старалися вирівняти свої вкладки скорше цього місяця тому, що місяць лютий є короткий. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Заряд Сестрицтва Благовіщення, від. 125, повідомляє, що слідуючі збори відбудуться в понеділок, 16-го лютого, в год. 8. ввечорі, в „Союзовім Домі" при 845 N. Western Ave. Проситься членів прийти на означений час. — Заряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори „Мир", від. 324, повідомляє, що міс. збори відбудуться 14. лютого о год. 8. ввечорі. При тій нагоді подаємо до відома всіх членів, що на річних зборах вибрано поновно до уряду: А. Гохівського на предс.;Н. Бурака на кас.; І. Струка на секр. Адреса секретаря: 2324 Poplar St., Phila. 30, Pa. Всіх членів, які не вирівняли членських вкладок за поперед. місяці, просимо ласкаво вирівняти. — Уряд.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. лютого, в У. Н. Домі під ч. 517 Галат вул., точно о год. 7:30 ввечорі. Взивається все членство прибути на час на збори. Нова управа, вибрана на 1953 рік, така: Д. Постоловський, предс.; Й. Підлуський, заст.; В. Бабій, кас.; А. Папроцький, заст.; М. Гальке вич, секр.; П. Левкович, заст. Контроля: М. Мандрона, М. Шиманський, П. Сливінський. Тростіси: Д. Чернявський, С. Левкович. Надзирателі хворих: М. Шиманський, П .Левкович, Н. Варій. Товариські збори відбуваються кожного місяця в другу суботу. Взивається все членство платити свої вкладки кожного місяця найдалі до 21-го, а в разі неплачення вкладок ті члени будуть суспендовані. Хто з членів не зможе платити на зборах може прислати в листі до секретаря почтою. Адреса: Michael Halkewicz, 179 Cornwall St., Stratford, Conn. Tel. 7-9856.

КЕНОРА, ОНТ. — Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 428, відбудуться в неділю, 15-го лютого, о год. 2. по полудні, в домі Ф. Ґала, 817 — 4th St. North. Проситься всіх членів взяти участь у зборах. — М. Ґала, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, точно в 2. год. по полудні, в громадськім домі. Просимо всіх членів бути присутними, бо є важна справа до полагодження. — Н. Іщук, предс.; В. Трач, кас.; В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — місячні збори Т-ва „Дністер", від. 361, відбудуться в суботу, 14. лютого, о год. 8. увечорі, у власній домівці, 119 Ave A, I. поверх. У програмі звіти, підприємства, біжучі справи. — М. Малетич, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, на галі парафіяльній, 803 Фронт Стр., в 2. год. по полудні. Проситься членів прийти на означений час та сповнити свої членські обовязки. Напоминаємо членів платити свої вкладки кожного місяця найдалі до 25-го, інакше член буде суспендований. — Д. Рудакевич, предс.; Г. Біленкий, кас.; І. Федорак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячний мітинґ Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, відбудуться в неділю, 15. лютого, в церковній галі, в год. 5. по полудні. Приявність всіх членів конечна, бо маємо багато важних справ до вирішення. Довгуючі членицi повинні вирівняти свої залеглости. Також пригадуємо членицям, що на мітинґу будемо збирати на Союзівку. — Ю. Лиса, предс.; Х. Білецька, кас.; С. Гунька, секр. У повідомленні було помилково подане ім'я заступниці секретарки. Має бути Анастазія Федоряк.

БАЛТІМОР, МД. — Бр. Пр. Тройці, від. 320, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, в год. 2. по пополудні, в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти конечно на ті збори в означений час, бо є такі справи до вирішення, яких без членів уряд не може полагодити. Одна з важних справ, це відсвяткування 40-літнього ювілею відділу. Також пригадується членам вирівняти свої вкладки. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

ШІКАЮ, ІЛЛ.—Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 15. лютого, в домі відділів УНСоюзу, 843 N. Western Ave., о годині 12:00 в полудне. Просимо всіх членів прибути і заплатити свою належитість. Зокрема довгуючі члени повинні заплатити залеглі довги. Уряд на рік 1953: О. Любас, предс.; Н. Гуль, заст. Г. Дацьків, секр. фін.; В. Івасютин, секр. рек. Контрольна комісія: А. Косович, В. Гриньків, Я. Кухар. Хоруижий В. Любас, Сторож П. Гошко. Збори будуть відбуватися так як в 1952 році, себто в 3-тю неділю кожного місяця. А вкладки збираємо також кожної неділі від 12тої до 2:30 сполудня.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 271, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, в Українській Галі на Лакавана Евеню, в год. 2. по полудні. Усіх членів проситься конечно прибути, бо є багато справ до полагодження. На річних зборах, 18. січня ц. р., вибрано такий уряд: Г. Левуш, предс.; В. Сулима, заст.; І. Чопко, секр.; П. Романишин, заст.; П. Німець, кас.; П. Витрва, заст.; С. Сидор, В. Шабатура ст., В. Костів, контрольна ком.; П. Зубрицький, О. Цуцик, А. Тетлюх, тростіси; В. Рудий, дверник. Адреса секр.: Іван Чопко, 1076 N. Main St., Elmira, N. Y.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Бр. св. Василія, від. 339 відбудуться в суботу, 14. лютого, о год. 7 .ввечорі, в домі Громади на Лавренц вул. Проситься членів бути присутніми на зборах і вирівнати місячні вкладки. — І. Кмутин, предс.; І. Сорока, кас.; А. Хромяк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу від. 292 подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, о годині 1:30 по полудні, в галі У. Н. Дому при 4655 Martin & Michigan Ave. На ці збори проситься численно прибути. Подається до відома тим членам, що платять річно і мали заплатити в січні, а не поплатили, мусять заплатити на цих зборах, інакше будуть суспендовані. Також повідомляється, що член, який платить на допомогу, є управнений до неї від того дня коли повідомив секретаря і як не є довжний до відділу. Зачинаємо кампанію за новими членами, котра закінчиться в неділю, 7-го червня на Пікніку в Arcadia Park. Хто приєднає найбільше нових членів до відділу, той дістане спеціяльну нагороду. — В. Дідик, предс.; М. Гузиляк, кас.; П. Кізел, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70. повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в середу, 11 лютого, в год. 7.30 вечором, в У. Н. Домі, при Фліт. вул. Кожний член має заплатити свою вкладку на зборах, а теж за балеві тікети, а довгуючі члени хай вирівнають свій довг, бо товариство не буде за них платити, та можуть бути суспендовані. — В. Кушнір, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. лютого, в год. 7:30 ввечорі, в укр. прав. салі, 675 Савт 19. вул. Обовязком всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Кожний неприсутний член буде караний після статуту. — Г. Дорошенко, предс.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 14. лютого, о 7:30 ввечорі, в пар. галі при 50 і Полайна вул. Пригадується довжникам, щоб цего місяця вирівняли свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — Г. Гарасим, секр.

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge 112 will hold their monthly meeting on Feb. 15. at St. Peter & Paul Church hall after the 2nd and 3rd Mass. We urge all members who are in arrears in dues to attend. — Ann M. Cooper. Sec'y.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що збори відбудуться 15 лютого під ч. 2965 Carpenter St. точно о годині 1. по полудні. Є важні справи до полагодження, тому проситься прибути і привести знайомих та записати їх до Тов. і У. Н. Союзу. — Заряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 15. лютого, у церковній залі, о год. 1:30 по полудні. Проситься всіх членів прибути на збори, бо будемо вибирати ювілейний комітет. — М. Сорохтей, предс.; М. Мельник, кас.; В. Попович, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 161, відбудуться в суботу, 14го лютого, в год. 7. ввечорі, у власній домівці відділу. Є важні справи до полагодження, тому всі члени повинні обовязково взяти участь в зборах. — Уряд.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. лютого, точно о год. 4. по пол., в залі церковній. Проситься всіх членів прибути на збори і вирівняти свої вкладки. — М. Куба, предс.; С. Деркач, секр.

НАНТІКОК, ПА. — Дається до відома, що річні збори від. 319 відбудуться в неділю, 15. лютого, о 2. год. по полудні. (2. P.M.), в залі церковній cor. Hanover & Greene St. Проситься, щоби всі члени були присутні, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Савчук, предс.; Ю. Вельґош, секр. П. Пшек, кас.

ТОМАСТОН, КОНН. — Відділ 421 Тов. Укр. Січ повідомляє членів, що збори відбудуться в суботу, 14. лютого, о год. 8. веч. Просимо всіх членів приходити на збори. — І. Наконі, предс.; М. Шипінка, кас.; Ю. Береза, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349 відбудуться в неділю, 15. лютого, о год. 2. по пол, в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; Д. Федина, кас.; М. Лісний секр.

ТАРЗАН, ч. 3007. Навкулачки

Нагло Тарзан посковзнувся і впав на землю. З тріюмфальним окликом М,Люнґа скочив вперед.

Швидко мов світло Тарзан посунувся на бік, і М'Люнґів нищівний клинок вдарив по кам'яній долівці.

Тарзан негайно скочив на ноги, відкидаючи свій власний меч в тунель за собою.

„Га!", гукнув М'Люнґа. „Тепер я вб'ю тебе легко... голими руками!"